

Философия ғылымдарының докторы, профессор
ҒАБИТОВ ТҰРСЫН ХАФИЗҰЛЫНЫҢ
70 жылдық мерейтойына арналған
«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢ»
атты халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-методической конференции
**«ТРАДИЦИОННАЯ КАЗАХСКАЯ
КУЛЬТУРА И СОВРЕМЕННОСТЬ»**,
посвященной 70-летию профессора,
доктора философских наук
ГАБИТОВА ТУРСУНА ХАФИЗОВИЧА

MATERIALS

of the international scientific and methodological conference
«TRADITIONAL KAZAKH CULTURE AND MODERNITY»,
devoted to the 70th anniversary of doctor of
philosophy sciences, professor
TURSUN GABITOV

Алматы 2018

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Казахский национальный университет имени аль-Фараби
Al-Farabi Kazakh National University

Философия және саясаттану факультеті
Факультет философии и политологии
Faculty of Philosophy and Political Science

Дінтану және мәдениеттану кафедрасы
Кафедра религиоведения и культурологии
Department of Religious and Cultural Studies

Философия ғылымдарының докторы, профессор
Ғабитов Тұрсын Хафизұлының
70 жылдық мерейтойына арналған
«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢ» атты
халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«ТРАДИЦИОННАЯ КАЗАХСКАЯ КУЛЬТУРА
И СОВРЕМЕННОСТЬ»,
посвященной 70-летию профессора, доктора философских наук
Габитова Турсуна Хафизовича.

MATERIAL
the international scientific and methodological conference
“TRADITIONAL KAZAKH CULTURE AND MODERNITY”,
devoted to the 70th anniversary of doctor of philosophy sciences,
professor Tursun Gabitov

Алматы
«Қазақ университеті»
2018

Другая социальная проблема состоит в том, что индивид вынужденно передоверяется Другим. Он не имеет возможности контролировать «большие системы». Через Интернет и СМК появляются возможности создания образа врага, друга, влияния на экспертов.

В заключении выделим обстоятельства, ведущие к кризису индивидуальной и коллективной идентичности. К их числу относятся: географическая изоляция; неадекватность оценок «информационного труда»; структура политических отношений, ведущая к тирании; разнообразие форм информационного отчуждения; бедность; отсутствие разнообразия культурных форм.

Так же отметим, что старые критерии групповой идентичности не столь значимы, как новые, создаваемые становлением информационного общества. Именно данное обстоятельство становится индикатором того, как меняется общество. Информационная среда определяет процессы идентификации и социального поведения в повседневной жизни. Прежние производственные и национальные модели поведения больше не служат целью. Новые способы идентификации строятся не по отношению к институтам власти или положению в гражданском обществе, а в процессе дезинтеграции или сопротивления глобальным или индустриальным институтам. Идентификация происходит путем усвоения опосредованного знания и опыта, через СМК и интеллектуальные технологии, в больших фрагментированных группах, в ситуации ослабления влияния национального государства, роста зависимости индивида от виртуальной среды и «Гипертекста», через систематически и везде распространяемые формы науки и массовой культуры.

Литература:

1. Турен А. Возвращение человека действующего. М., 1998, С. 98
2. Баткин Л.М. Неужели вот тот - это Я? // Знамя. 1995. № 2. С. 189
3. Пупар П. Роль христианства в культурной идентичности европейских народов // Политические исследования. 1996. С. 136-143
4. Гуревич П. Человек как микрокосм // ОНС. 1993. № 6. С. 179-187

МӘДЕНИ МҰРА ҰРПАҚТАР САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ НЕГІЗІ

Құдайбергенов С.

ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің PhD докторанты
(Алматы)

Молдабеков Ж.

философия ғылымдарының докторы, профессор
(Алматы)

Исмағамбетова З.

философия ғылымдарының докторы, профессор
(Алматы)

Әрбір қоғам адамзат тарихы дамуының мыңдаған жылдар бойғы барысында анықталған алгоритмдер негізінде қалыптасқан мәдениетке, яғни толық жүйеге ие. Мәдениет әлеумет тәжірибені тасымалдаушы үлгі ретінде қоғамның ұзақ тарихи кезеңде өмір сүретін жағдай жасай және әрқашан өткен тәжірибелердің сақталуына ықпал етеді. Бұдан басқа, мәдениеттің специфика ретінде оның қоғамның генетикалық емес жадысы болып табылатындығы, яғни оны тарихпен, әр рухани-интеллектуалдық мінез-құлықтың, өмірдің үзілмеуін алмастыруымен байланыстылы танылады. Бұл мағынада, мәдениет адамзаттың қабылдап, сақтап, ұрпақтан-ұрпаққа жалғастырат мұралық ақпараттың бірлігі ретінде қарастырылады. Мәдениет ашық жүйе болып табылады, өйткені ол барлық жаңа нәрселерді қабылдап қана қоймай, өткен шақтағы құндылықтарға да мән береді, оны ашықтығы жалпы адамзаттық мәдени құндылықтардың мазмұнын күшейтеді, оларға жан-жақ мәнінде береді. Адамзат дамуының әр түрлі кезеңдерінде мәдениет өткен кезеңдер мәдениеттерін алшақтаған емес. Қазіргі мәдениет қазіргі өмірдің мазмұнына, сұранысына жауап бере алатындай өз көптеген ғасырлар бойы қалыптасқан көптеген үлгілердің барлық жақсы жақтарын қабылдап алады.

Мәдениеттің барлық түрлері феноменінің ішінде өзінің маңыздылығы жағынан мәдени мұра ерекшеленеді. Мәдени мұра мәселесіне қатынастың сұранысы қазіргі қоғамның даму үрдісі анықтайтын қарқындылықтың мәдени өзгерістермен шектелген. Мәдени мұра болып қалу үрдісі тұрмыстың жаһандық мәселелеріне қатысты екінші орындағы мәселе ретінде қарастырылмауы тиіс. Өзін өзі басқаратын қоғамдық жүйенің негізгі мақсаты – өзін табиғи және әлеуметтік ортадан мәдениеттің қалыптасқан құрылымы ретінде сақтап қалу болғандықтан, әсіресе аса маңыздылығы одан әрі дамуын жорамалдау, осы қозғалыстың бұрынғы кезеңдерін зерттеу барысында анықталған

Кейінгі жылдардағы ғылыми жұмыстарда қоршаған ортаның нақты жағдайына қатысты көрікті жерлердің қатысын белгілейтін техногендік және табиғи тұрғыда «мұра аумағы» термині пайдалана бастады.

«Мәдени мұра» терминіне айтар болсақ оның кең мағынасын адамзаттың материалдық, интеллектуалдық рухани салаларда негізгі құрамдас бөлігі – мұражайлардың болуы.

Өркениетті елдердің даму тарихы сол елдің мұражайларының қорларында сақталып, қорғалып насихатталады. Қазақ елінің тарихы көнеден келе жатқан құнды жәдігерлерге толы. Бұл рухани құндылықтар ұрпақтан-ұрпаққа жетіп, тәрбие, білім көздеріне айналып отыр.

Бүгінде қазақ халқының ғылымы мен білімі, мәдениеті мен өнерін насихаттау, жәдігерлерді жинақтау арқылы жас ұрпақты отаншылдыққа, туған өлкені сүюдің, жастарды тәрбиелеудің үлкен орталығына айналдыра білу, төл тарихымыздан көп мағлұмат беретін оқулықтардың жарыққа шығуы және олар зерттеліп, зерделеніп мұражайлардан орын алып, халық игілігіне айналуының маңыздылығы зор.

Біз өткенге құрметпен қарап, тарихи құндылықтарымызды көздің қарашығындай сақтауға міндеттіміз. Себебі, бұл ұлтымыздың кеше мен бүгінін, болашақ игі мұраттарын сабақтастыратын баға жетпес қазына осы. Ұрпақ рухани байлық пен ұлттық жәдігерлерді танып-білу арқылы өзіне сабақ алады, өмірлік бағыт-бағдар ұстанып, елінің жарқын игіліктерін таниды. Ал осындай ұлы қазыналарды жинап, ұқсатып, тарихқа тіл бітіріп, елдік мүддеге айналдыруды жүзеге асыратын мұражай қызметі қай кезде де өте маңызды.

Егемендік алуға сай ел тарихын білу ұрпақ үшін ең маңызды мәселенің біріне айналды. Ел тарихын білуде мұражайдың орны ерекше. Қазіргі уақытта тарихымызға деген қызығушылықтың күшеюі және өткенді ой елегінен өткізуге байланысты мұражайлар қызметіне деген талап өсе түсуде.

Мәдени мұраға деген көзқарас қоғамның әлеуметтік саяси кемелдігі мен біліктілігі дәрежесін көрсететіні анық. Мәдени мұра бағдарламасын іске асыруда бұрынғыны ой елегінен өткізу арқылы қазіргі кезеңдегі мәдениетті барынша дамыту мен жалғастыру керек» деп атап айтылған Президент Жолдауында.

«Мәдени мұра» бағдарламасы бойынша атқарылар іс аз емес. Оны төрткүл дүниеге танытуды ұйымдастыру «Мәдени мұра» бағдарламасына қосылған зор үлес болар еді. Президент Жолдауында мәдени мұраға сақтықпен қарауға ерекше назар аударылған. Ол халқымыздың мәдени мұраларға назар аударылатынына сенім туғызады.

Әдебиеттер:

1. Хоруженко К.М. Культурология: Энциклопедический словарь. – Ростов На-Дону, 1997. – С. 456
2. Баллер. Э.А. Социалистический прогресс и культурное наследие. –М.: Наука, 1969. –270 с.
3. Веденин Ю.А. Современные проблемы сохранения наследия // Культурное и природное наследие в региональной политике: Тезисы докладов республиканской научно-практической конференции. – Стапраноль: СГУ,1997. –С. 4-9.
4. Тоидис В.П. Лекции по культурологии. –М.: НГГТИ, 2006. – С. 256.
5. Қазақтың халық философиясы. –Астана: Аударма, 2007. -7 т. -161 б.
6. Н.Назарбаев. «Мәдени мұра»-мемлекеттің соңғы стратегиялық ұстанымы. // Егемен Қазақстан, 14 ақпан 2007
7. Молдабеков Ж. Рухани мұраны зерттеудің әдіснамалық мәселелері // Рухани – ғылыми мұра: Республикалық ғылыми-теориялық конференцияның тезистер жинағы. –Алматы: Нұр-Принт, 2008. -36-37 бб.
8. Габитов Т.Х. Культурное наследие как теоретическая проблема // Материалы международной научно-практической конференции: вклад ученых КазНУ им. Аль-Фараби в реализацию программы «Культурное наследие». – 27 февраля 2009 г. – С. 120-122
9. Габитов Т.Х. Рухани мұраны зерттеудің әдіснамалық мәселелері // Рухани-ғылыми мұра: Республикалық ғылыми-теориялық конференцияның тезистер жинағы. –Алматы: Нур-Принт, 2008. -34-35 бб.

ТРАДИЦИОННЫЕ ЦЕННОСТИ КАЗАХОВ КОЧЕВОГО ПЕРИОДА

Абдулина Н.А.

*докторант Казахского национального университета им. аль-Фараби
(Алматы)*

Абишева А.К.

*доктор философских наук, профессор
(Алматы)*

Образ жизни казахов кочевого периода сформировал богатое духовное наследие и развитие казахской культуры, который отразился на мировоззрении, обычаях, традициях и духовного мира казахов. Казахи кочевого периода передавали информацию через мифы, легенды, эпосы, сказания, шежере, оберегали свои культурные традиции, и практически не допустили влияние культур других этносов, тем самым сохранили духовную основу, которой можем наблюдать и в настоящее время.

МАЗМҰНЫ

Eero Tarasti. To Professor Tursun Gabitov at his 70th anniversary.....	3
Нысанбаев Ә.Н., Сатершинов Б.М. Мәдениеттану майталманы.....	4
Мырзалы С.К., Анасова К.Т., Курманбаева Л.Т. Культура спасет мир.....	6
Рысбекова Ш.С. Кафедрада Турсын Хафизович бар.....	9
Асқар Л.Ә., Аташ Б.М. Ұлағатты ұстаз – ғалымның тәлімі.....	9
Затов Қ.А. Ұстаздық еткен жалықпас.....	12
Масалимова А.Р., Бөкебаев Б. Мәдениеттану ғылымының бәйтерегі.....	13
Зейнуллин Р., Өсербаев Е.. Ұлағатты ұстаз.....	15

КЕҢІСТІК АЯСЫ МЕН УАҚЫТ АҒЫНЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ

Сатершинов Б.М., Әбдіраманова А. Қазақстанның көркем мәдениеті және этноэстетиканың кейбір өзекті мәселелері.....	16
Құрманалиева А.Д., Басқынбаева Н.К. Қазақстандағы мәдениеттанулық ғылымның қазіргі жай-күйі мен даму көкжиектері.....	19
Нұрмұратов С.Е., Аймұратов С.Б. Дәстүрлі қоғамның этикалық құндылықтарының дүниетанымдық маңызы.....	23
Рысбекова Ш.С. Основные противоречия, особенности и теории идентификационных процессов в информационном обществе.....	27
Құдайбергенов С.Е., Молдабеков Ж.Ж., Исмағамбетова З.Н., Мәдени мұра – ұрпақтар сабақтастығының негізі.....	30
Абишева А.К., Абдулина Н.А., Традиционные ценности казахов кочевого периода.....	33
Омарова Г.С. Түркі әлемін біріктіретін рухани негіздер.....	36
Мұханбет Ә.А. Дәстүрлі қазақ ауылының тарихи маңызды белгілері.....	40
Әбікенов Ж.О. Сыр өңіріндегі мәдени құндылықтар негізінде аймақтық туризмді дамытудың бағыттары.....	43
Тутинова Н.Е. Батырлар жырындағы қазақ-жоңғар байланыстары.....	46
Тутинова Н.Е. Межнациональное согласие и межконфессиональная толерантность в Казахстане.....	50
Қаңтарбаева Ж.У., Мұрғабаяева А.С. Жаһандану аясындағы қазақ мәдениетінің рөлі.....	52
Өмірбекова Ә.Ө. Ұлттық өзіндік сана – тәуелсіздік тірегі.....	54
Камалова Ф.Б., Қаңтарбаева Ж.У. Нарымбаев Қ.Д. Межнациональное согласие и межконфессиональная толерантность в Казахстане.....	56
Тукбаева Л.М., Шалғынбай Ж.Қ. Шутенова С.С., Ұлттық код – рухани жаңғырудың негізгі тірегі.....	58

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МӘДЕНИЕТТАНУ: ӘДІСНАМА ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕЛІК МӘСЕЛЕЛЕР

Масалимова А.Р., Даулетова Г.О. Қоғамдық жаңғыру үдерісіндегі символикалық құбылыстарды зерттеу әдіснамасы.....	61
Габитов Т.Х., Казахстан нуждается в современных культурологах.....	64
Байтенова Н.Ж. Вопросы религиозного и религиозно-этического образования профилактика радикализации молодежи.....	68
Құрманалиева А.Д. Асан А. Қазіргі ислам әлеміндегі мемлекеттік-конфессионалдық қатынастар.....	71
Мұсатаев С.Ш. Рухани жаңғыру мен ұлттық кодты сақтаудағы төл мәдениеттің рөлі.....	75
Бейсенов Б.Қ., Игисенова А.Р. ТМД елдеріндегі діни жағдай: ұқсастық және ерекшелік.....	78
Габитов Т.Х., Жексембі Ә.А. Қазақ күй өнерінің мәдени бастаулары.....	83
Канагатова А.М., Сапарова Д.Р. Культурное пространство цифрового поколения: генезис и трансформация.....	87
Абдужаппаров Р.Н., Назарбек Қ.Ж. Дәстүрлі емес діни ағымдар және олардың белең алу көріністері.....	89
Бекежан Ө.Қ. Киберкеңістіктегі қазақ мәдениеті: ерекшелігі және проблемалары.....	92
Мухабаяев Н.Ж. Қазіргі қазақ қоғамындағы еңбек этикасының рөлі.....	94
Аликбаева М.Б. Мәдениеттанулық пәндерді оқытудың қажеттілігі мен маңыздылығы.....	97
Бияздықова К.Ә. Қазақ мәдениетін оқытудың инновациялық әдістері.....	100
Бағашаров Қ.С. Елімізде неке мәселесі реттеуді қажет етуде.....	102
Аблаева Г.К. Культурное пространство Казахстана: Союз государства, бизнеса профсоюзов.....	103
Шамахай С. «Күпия шежіре» мәнмәтініндегі рухани құндылықтар.....	108